

Verpakkingsmaterialen voor archiefbestanden

ICN-Kwaliteitseisen voor archieven, bibliotheken en musea

In het kader van het 'Deltaplan voor het Cultuurbehoud' van de minister van cultuur is in Nederland veel aandacht besteed aan de passieve conservering van voorwerpen die behoren tot ons cultureel erfgoed. Dit zijn niet alleen voorwerpen in musea, ook archiefbestanden, boeken en archeologische voorwerpen maken er deel van uit. De overheid benadrukt het belang van normen voor conserveringsactiviteiten.

Projecten voor passieve conservering roepen vaak de volgende vragen op: Aan welke kwaliteitseisen moet verpakkingsmateriaal voldoen voor bewaring op lange termijn? Hoe moeten voorwerpen worden genummerd bij inventarisatie van museum- en archiefbestanden? Bestaan er speciale etiketten voor?

Zulke vragen zijn tot algemene vragen te herleiden: Welk materiaal is geschikt voor ons doel, wat is de kwaliteit ervan en welke kwaliteit is tenminste noodzakelijk? Het ICN is behulpzaam bij de keuze van geschikte materialen van goede kwaliteit en heeft hiervoor kwaliteitseisen ontwikkeld.

De Archiefwet en de ICN-Kwaliteitseisen

In 1995 is de nieuwe Archiefwet van kracht geworden en is er een nieuw Archiefbesluit gekomen (Staatsbladen 539 en 671). De Archiefwet regelt o.a. dat er regels en voorschriften komen voor de gebouwen waarin archiefbescheiden worden ondergebracht, in het belang van het behoud van de archieven. Het Archiefbesluit geeft algemene normen voor de kwaliteit van archiefbescheiden, archiefruimten en archiefbewaarplaatsen, en draagt de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) op hiervoor nadere regels vast te stellen. Deze regels zijn intussen gereed gekomen, mede in overleg met het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen. Tevens draagt de Archiefwet de Minister van OCenW op regels op te stellen voor het correct bewaren en ontsluiten van archiefbescheiden. Artikel 3 van het Archiefbesluit schrijft voor dat alle verpakkingsmaterialen voor archiefbestanden moeten voldoen aan de ICN-Kwaliteitseisen.

Hoe ziet een ICN-Kwaliteitseis er uit?

In principe wordt een kwaliteitseis op dezelfde wijze opgebouwd als een NEN- of een ISO-norm. De eis bevat een aantal eigenschappen waaraan een bepaald materiaal of een methode moet voldoen. Ook schrijft hij de methode voor die gehanteerd moet worden bij het onderzoeken van die eigenschappen. Indien voor het onderzoek nationale of internationale normen bestaan, dan worden deze in de kwaliteitseis vermeld. Bestaat er geen gestandaardiseerde methode, dan wordt een methode ontwikkeld en vastgelegd in een Standaard Onderzoeksprocedure, de ICN-SOP.

Een definitieve ICN-Kwaliteitseis is geprint op geel papier, een concept ICN-Kwaliteitseis op blauw papier.

Hoe wordt een ICN-Kwaliteitseis gebruikt?

Met het volgende voorbeeld wordt toegelicht hoe een ICN-Kwaliteitseis kan worden gebruikt. Stel, er moet een depot opnieuw worden ingericht.

Voor de inrichting is een groot aantal nieuwe dozen nodig. Er is advies gevraagd over het soort dozen en het blijkt dat er een kwaliteitseis voor dozen bestaat. Met de eis in de hand kan een leverancier worden benaderd met de vraag of hij dozen heeft die aan de eis voldoen. Als de leverancier dergelijke dozen levert, dan moet hij daar een geschiktheidverklaring bij kunnen tonen. Zo'n geschiktheidverklaring wordt afgegeven door het ICN op basis van een onderzoeksrapport. Het onderzoek moet zijn uitgevoerd door een onafhankelijke instelling zoals TNO, BAM of ICN.

Richtlijnen voor de fabrikant

Een fabrikant kan de ICN-Kwaliteitseisen bestellen bij het Instituut Collectie Nederland en inventariseren of er in zijn assortiment producten te vinden zijn die aan de kwaliteitseisen voldoen. Hij kan, eventueel in overleg met een klant, nieuwe producten ontwikkelen die aan een ICN-Kwaliteitseis voldoen.

Om een geschiktheidverklaring te verkrijgen, moeten deze producten volgens de ICN-Kwaliteitseis worden onderzocht door een onafhankelijke instelling (bijvoorbeeld TNO, BAM, ICN). Vervolgens kan de fabrikant met het onderzoeksrapport en een gewaarmerkt monster een geschiktheidverklaring aanvragen bij het ICN.

De geschiktheidverklaring is twee jaar geldig. Bij aanbidding van een beproefd en geschikt bevonden product kan worden vermeld: 'voldoet aan ICN-Kwaliteitseis no. ...'.

ICN-Kwaliteitseisen vernieuwd en uitgebreid

Sedert 1987 is in samenwerking met de werkgroep Archief- & Boekconservering gewerkt aan de totstandkoming van kwaliteitseisen voor onder andere verpakkingsmaterialen voor voorwerpen van culturele waarde. De eerste eisen werden uitgebracht in 1993 en deze blijken in de praktijk zeer nuttig. Zij worden regelmatig aangepast en bewerkt volgens de laatste – internationale – onderzoeksresultaten.

Inmiddels zijn enkele nieuwe eisen toegevoegd. Dat zijn vooral eisen voor verpakkingsmateriaal (dozen, karton, inpakpapier, archiefomslagen e.d.) ten behoeve van de preventieve conservering van archivalia.

De ICN-Kwaliteitseisen worden aangeboden in een speciale losbladige map, zodat nieuwe en bijgestelde eisen eenvoudig toegevoegd kunnen worden. De complete map is verkrijgbaar bij het ICN en kost f 40,-. Na aankoop van de map worden nieuwe en bijgestelde kwaliteitseisen in het vervolg gratis toegezonden.

De eisen die in 2000 beschikbaar zijn

Kwaliteitseis no. 1

Archiefomslagen zonder hechtmechaniek voor permanente bewaring

Kwaliteitseis no. 2

Archiefomslagen met hechtmechaniek voor permanente bewaring

Kwaliteitseis no. 3

Archiefdozen voor permanente bewaring: gebufferde, lignine-arme golfkartonnen dozen

Kwaliteitseis no. 4

Archiefdozen voor bewaring op middellange termijn: zuurvrije, golfkartonnen dozen

Kwaliteitseis no. 6

Omslagen voor prenten en tekeningen voor permanente bewaring

Kwaliteitseis no. 7

Museumdozen voor permanente bewaring: gebufferde lignine-arme, golfkartonnen dozen

Kwaliteitseis no. 8

Museumdozen voor bewaring op middellange termijn: zuurvrije, golfkartonnen dozen

Kwaliteitseis no. 9

UV-werend materiaal voor museumdoeleinden, heldere plaat of folie

Kwaliteitseis no. 10

Golfkarton voor verpakkingsdoeleinden in archieven en musea voor bewaring op middellange termijn

Kwaliteitseis no. 11

Golfkarton voor verpakkingsdoeleinden in archieven en musea voor bewaring op lange termijn

Kwaliteitseis no. 12

Hechtmechanieken voor archiefomslagen voor permanente bewaring

Kwaliteitseis no. 13

Zuurvrije archiefdozen van massief karton voor bewaring op middellange termijn

Kwaliteitseis no. 15

Zelfklevende etiketten voor omslagen, archief- en museumdozen voor permanente bewaring

Kwaliteitseis no. 16

Massief karton voor verpakkingsdoeleinden in archieven en musea voor bewaring op middellange termijn

In voorbereiding

Kwaliteitseis no. 5

Opbergmaterialen voor foto- en filmmateriaal, gebaseerd op ANSI IT9.2-1991

Kwaliteitseis no. 14

Museumkarton voor permanente bewaring

Wijze van bestellen

Het verschuldigde bedrag kunt u overmaken op rekeningnummer 192321765 van de Rabobank ten name van het Instituut Collectie Nederland, Amsterdam, onder vermelding van 'ICN-Kwaliteitseisen'. Geef op de betaling duidelijk aan hoeveel exemplaren à f 40,- u bestelt en naar welk adres de map(pen) verzonden moeten worden.

Overige informatie

Wie vragen heeft over de ICN-Kwaliteitseisen, kan contact opnemen met het secretariaat van de afdeling Conserveringsonderzoek van het ICN, telefoon 020 305 47 71.

I N S T I T U U T
I N S T I T U U T
C O L L E C T I E
C O L L E C T I E
N E D E R L A N D
N E D E R L A N D

ICN-Informatie

Nummer 2, mei 2000

Verschijnt onregelmatig

Redactiesecretariaat:

Afdeling Conserveringsonderzoek

Postbus 76709

1070 KA Amsterdam

T 020 305 47 71

F 020 305 47 00

E nel.oversteegen@icn.nl

© 2000 Instituut Collectie Nederland (ICN).
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van het ICN. Het ICN kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor schade veroorzaakt door het toepassen van de beschreven methoden en/of materialen.

Druk drukkerij Mart.Spruijt bv, Amsterdam

Issn 1566-760x